Porsgrunn
VIDEREGÅENDE SKOLE

Hvordan politiske meninger formes i ungdomstiden

En kvalitativ studie av sosial identitet og tilhørighet blant elever ved Porsgrunn videregående skole.

Navn: Una Odden Nordheim

Klasse: 3STC

Fag: Sosialkunnskap

Termin & år: 2 termin 2026

Innhold

Sammendrag **2**

Forord **2**

1. Innledning **3**
1.1. Bakgrunn 3
1.2. Avgrensning, problemstilling og disposisjon 4

2. Teori. **6**
2.1. Maslows behovspyramide 6
2.2. Sosial læringsteori 6
2.3. Eriksons åtte aldre 7
2.4. Goffmans dramaturgiske teori 7
2.5. Sosial frustrasjonsteori 7

3. Metode **8**

4. Resultater og analyse **9**
4.1. Jevnaldrenes og familiens rolle i utviklingen av politiske holdninger 10
4.2. Ytringsklima og selvsensur i sosiale fellesskap 11
4.3. Sosiale medier, rollemodeller og politisk frustrasjon 12

5. Drøfting **13**

6. Konklusjon **17**

7. Kilder **19**

Sammendrag

Denne forskningsoppgaven undersøker problemstillingen: *Hvordan påvirker sosial identitet og opplevelse av tilhørighet politiske meninger hos unge gutter og jenter på Porsgrunn videregående skole?* Bakgrunnen for studien er økende oppmerksomhet rundt kjønnsforskjeller i unges politiske orientering, særlig etter stortingsvalget i 2025. Jeg har først og fremst undersøkt hva som påvirker og former unges politiske meninger, fremfor kjønnsforskjeller i seg selv. Tidlig i prosessen utarbeidet jeg tre hypoteser knyttet til betydningen av jevnaldrende og familie, ytringsklima i sosiale fellesskap og rollemodeller og sosiale medier som påvirkningskrefter.

Undersøkelsen er gjennomført med kvalitativ metode i form av semistrukturerte intervjuer med to gutter og to jenter i alderen 18 år, alle elever ved elever Porsgrunn videregående skole. Funnene er analysert i lys av relevante sosiologiske teorier, samt annen forskning på feltet. Funnene ble først analysert og deretter drøftet for å forsøke å skape en bredere forståelse for temaet, skaffe innsikt i andre mulige forklaringer og være kritisk til egen studie.

Resultatene viser at unges politiske holdninger i stor grad formes i sosiale samspill. Særlig fremstår jevnaldrende som viktige sosialiseringsaktører der politiske oppfatninger utvikles og forsterkes. Samtidig er ytringsklimaet i enkelte sammenhenger slik at unge vegrer seg for å uttrykke egne standpunkter. Undersøkelsen viser også at sosiale medier og rollemodeller kan bidra til å forsterke politiske holdninger og frustrasjon. Dette er særlig tydelig blant gutter. Oppgaven konkluderer med at politiske oppfatninger hos unge i stor grad må forstås som et sosialt og identitetsmessig fenomen, snarere enn bare et uttrykk for individuelle valg. Dette understreker behovet for videre forskning på familiens rolle og hvordan digitale arenaer påvirker sosialisering og politiske meninger.

Forord

Jeg ønsker å rette en stor takk til min veileder Viviana Martinez som har gitt meg jevnlige tilbakemeldinger og vært tilgjengelig og behjelpelig gjennom hele prosessen. Jeg vil også takke alle informantene som deltok i intervjuene og bidro med verdifulle perspektiver til undersøkelsen.

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

Politiske forskjeller blant kjønn er noe som har vekket min interesse etter Stortingsvalget i 2025. Som elev på en skole der jeg opplever et tydelig skille mellom kjønnene i politikken er jeg interessert i å undersøke dette nærmere. Hvorfor er det slik at gutter og jenter tilsynelatende har så ulik forståelse av og meninger om politiske saker og spørsmål? Tidligere forskning viser at det lenge har eksistert forskjeller mellom kvinner og menn når det kommer til politisk deltakelse og holdninger. Etter stortingsvalget i 2025 har overskrifter som omhandler gutters høyrevridning og jenters venstrevridning preget mediebildet. I en analyse fra OsloMet viser studier helt tilbake til 2009 at det er et stort sprik mellom kjønnene når det kommer til meninger i politikken. Samme analyse peker også på at sosiale arenaer og relasjoner fungerer som viktige arenaer for politisk sosialisering (Hegna, 2018).

Ifølge NRKs supermåling fra måneden før valget i 2025, viste det seg et markant kjønnsgap i unges partipreferanser. Hele 41,4 prosent av menn mellom 17 og 25 år svarer at de vil stemme på FRP, mens kun 15,8 prosent av kvinnene sier det samme. Dette er ifølge forsker Bjarte Folkestad et nytt og uvanlig stort skille mellom unge kvinner og menn (Sørensen & Landsverk, 2025). Flere kommentatorer peker på at Fremskrittspartiets sterke appell blant unge menn ikke bare kan forklares gjennom enkeltsaker i politikken, men at den må forstås i lys av identitet, kultur, tilhørighet og forbilder (Hauge, 2025). Unge menn beskrives som målrettede og engasjerte, og partiets framgang tolkes som et svar på frustrasjon, usikkerhet og et ønske om retning og anerkjennelse i en livsfase preget av press og forventninger fra alle kanter. Forskning viser også at frykt for negative reaksjoner og sosial vurdering kan føre til at mennesker holder tilbake egne meninger og tilpasser seg dominerende normer (Acharya, 2025).

Jeg ønsker å rette oppgavens fokus mot å undersøke hva disse forskjellene kan skyldes, og hvilke faktorer som kan påvirke at kjønnsforskjeller i politikken oppstår, heller enn å gjennomføre en studie som kun viser selve forskjellene. Med et sosiologisk blikk vil jeg undersøke om frustrasjon, sosial identitet og ønske om tilhørighet kan være faktorer som påvirker unges interesser og valg.

Ved å se på hvordan unge jenter og gutter forholder seg politisk, kan oppgaven bidra til økt forståelse av hvorfor gutter og jenter orienterer som de gjør i dagens politiske landskap. Vi lever i en moderne og digitalisert verden, og det er stor forskjell på hvordan vi blir sosialisert inn i samfunnet. I tillegg er det en realitet at vi mennesker ønsker å passe inn. Ved å forske på dette temaet med utgangspunkt i teori og elevers egne perspektiver ønsker jeg å se på mulige påvirkningskrefter til hvordan politiske meninger formes hos ungdom i dag.

1.2. Avgrensning, problemstilling og disposisjon

Politiske holdninger og meninger er et omfattende tema som trenger mye forskning. Årsakene til at gutter og jenter viser seg å ha ulike standpunkter kan skyldes mye, og både på individ- og strukturnivå. Det finnes allerede rapporter og forskning på dette temaet, men for å ha mulighet til å gå mer i dybden må jeg snevre inn området jeg skal undersøke. For å avgrense problemstillingen har jeg valgt å undersøke hvilke faktorer som kan bidra til å forklare hvorfor unge gutter og jenter utvikler ulike politiske holdninger på Porsgrunn videregående skole. Denne avgrensningen gjør det mulig å studere nærmere hvordan sosial identitet og opplevelse av tilhørighet kan påvirke unges politiske orientering, samtidig som datainnsamlingen blir gjennomførbar innenfor rammene av oppgaven.

En problemstilling er et begrunnet forskningsspørsmål om ønsket tema ved hjelp av faglig kunnskap. En god problemstilling er gjerne fremstilt med spørreord, den er avgrenset, konkret, relevant, tydelig, forskbar og åpen for refleksjon og drøfting (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). Ut ifra disse kriteriene og temaet jeg er interessert i å forske på har jeg formulert følgende problemstilling:

- Hvordan påvirker sosial identitet og opplevelse av tilhørighet politiske meninger hos unge gutter og jenter på Porsgrunn videregående skole?

Denne problemstillingen belyser et aktuelt samfunnstema og gir rom for å undersøke hvordan sosiale og identitetsmessige faktorer kan forklare hvordan politiske meninger og holdninger utvikles hos unge. Jeg har også utarbeidet hypoteser, som i henhold til lærebokas definisjon er antakelser eller et foreløpig svar på problemstillingen (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). Disse skal jeg undersøke og teste ved hjelp av data, teorier og empiri. Hypotesene er som følger:

- Jevnaldrende og familie har stor betydning for hvordan gutter og jenter utvikler politisk interesse og engasjement.
- Det finnes et utfordrende ytringsklima blant unge som fører til selvsensur i sosiale fellesskap.
- Rollemodeller og sosiale medier kan bidra til økt frustrasjon og polarisering blant unge.

Hypotesene bygger på antakelsen om at politiske meninger blant unge ikke utvikles isolert, men i samspill med sosiale omgivelser. Sosial identitet og opplevelse av tilhørighet er særlig viktig i ungdomstiden, der jevnaldrende ofte fungerer som både referansegruppe og normsettere (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). I tillegg spiller familien en sentral rolle som tidlig sosialiseringsarena, der den fungerer som en grunnmur for politiske holdninger og verdier. Samtidig kan et begrenset ytringsklima føre til at enkelte politiske standpunkter forsterkes, mens andre undertrykkes, av frykt for sosiale sanksjoner eller ekskludering. Jeg vil og undersøke hypotesen om at unge mennesker blir påvirka og mer polarisert av forbilder og sterke stemmer på sosiale medier. Polarisering handler om at politiske meninger blir mer delt, slik at ulike grupper beveger seg mot tydeligere og mer ekstreme standpunkter (Thorsen, 2025). Hypotesene tar derfor utgangspunkt i både nære relasjoner og sosiale strukturer som kan bidra til å forstå hvordan politiske meninger formes blant unge.

Rapporten er disponert og strukturert slik at den gir en helhetlig og oversiktlig framstilling av forskningsprosjektet. Etter sammendrag og forord innledes oppgaven med en presentasjon av bakgrunn for temaet, problemstilling og avgrensning av oppgaven. Deretter følger et kapittel med teori, der aktuelle teorier og begreper innenfor faget blir redegjort for. Dette danner grunnlaget for den videre analysen. I kapittelet om metode forklares valg av forskningsmetode, datainnsamling, utvalg og forskningsetiske hensyn. Resultat- og analysedelen presenterer funnene fra intervjuene, før disse tolkes og analyseres i lys av teorien. Videre drøftes funnene kritisk, der ulike perspektiver og tolkninger blir vurdert. Til slutt avsluttes rapporten med en konklusjon som oppsummerer hovedfunnene i tillegg til å peke på videre behov for forskning på feltet.

2. Teori

I følgende del skal jeg legge frem sosiologiske teorier som jeg mener er relevant for forskningsfeltet jeg har plassert meg i. Teoriene er valgt ut nøye, med intensjon om at de kan gi meg god støtte for å analysere og drøfte funnene mine. Med grunnlag i denne litteraturen og i empirien fra intervjuene vil jeg undersøke hvordan politiske meninger kan formes. Enten vil teoriene være med på å støtte opp under mine hypoteser, eller så vil de nyansere eller muligens avkrefte dem.

2.1. Maslows behovspyramide

Den første teorien jeg skal legge frem er Maslows Behovspyramide. Dette er en psykologisk modell av Abraham Maslow som deler menneskelige behov inn i fem nivåer der behovene nederst på hierarkiet må være dekt før neste behov kan tilfredsstilles. Modellen består av to hovedområder. De tre nederste nivåene kalles mangelbehov og må være dekket for å sikre overlevelse. De tre øverste nivåene er vekstbehov, som først kan utvikles fullt ut når mangelbehovene er tilfredsstilt. Pyramiden er bygget opp fra grunnleggende fysiologiske behov som mat, drikke og søvn. Deretter kommer trygghetsbehov der tilgangen individet har på stabilitet, beskyttelse og trygghet er sentral. Videre kommer behovet for sosiale relasjoner, kjærlighet og fellesskap. Det fjerde behovet omhandler anerkjennelse, som gir den enkelte følelse av status og prestisje. På toppen av pyramiden finner vi behovet for selvrealisering som handler om i hvor stor grad individet klarer å nå sitt fulle potensial gjennom personlig vekst (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022).

2.2. Sosial læringsteori

Albert Banduras sosiale kognitive læringsteori forklarer hvordan mennesker former sine holdninger og atferd gjennom imitasjon og observasjon av andre, særlig personer de identifiserer seg med. Bobodukkeeksperimentet viser at både gutter og jenter i større grad imiterer handlinger de opplever at blir belønnet, og at imitasjonen særlig er sterkest når rollemodellen er av samme kjønn (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). Teorien er relevant fordi den forklarer også hvordan atferd formes av sosiale omgivelser, rollemodeller og hvordan dette kan resultere i belønning i form av status og tilhørighet.

2.3. Eriksons åtte aldre

Erik Homburger Eriksons utviklingsteori og de ulike livsstadiene er sentral for å forklare hvordan menneskers indre utvikling og personlighet formes ut ifra strukturen og miljøet rundt den enkelte. I løpet av ungdomstiden skal du, ifølge Erikson, finne ut hvem du er og bli bevisst på egen identitet. Samtidig gjennomgår ungdom en utviklingskrise der utfallet enten er identitet eller rolleforvirring (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). For å finne seg selv er det i denne fasen helt nødvendig å sammenlikne seg med andre, og dette kan både føre til at man blir mer sikker i egne standpunkter, eller at man tråkker over egen grense og ender opp med å utfordre egne verdier.

2.4. Goffmans dramaturgiske teori

Erving Goffmans rolleteori tar utgangspunkt i at mennesker i sosiale situasjoner forsøker å kontrollere hvordan de framstår for andre. Ifølge Goffman kan sosial samhandling forstås som et slags skuespill, der individet tilpasser atferd og ytringer for å bevare status og unngå negative reaksjoner (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). I sammenhenger der man står i risiko for å oppleve kritikk, konflikt eller tap av sosial status, kan dette føre til at personer holder tilbake egne meninger eller at de begrenser det de sier.

2.5. Sosial frustrasjonsteori

Den siste teorien jeg skal redegjøre for er Robert K. Mertons sosiale frustrasjonsteori. Denne forklarer hvordan det kan oppstå spenning og frustrasjon når det er ubalanse mellom samfunnets felles mål og individets kapabilitet til å nå målene. Et sentralt begrep er «anomi» som viser til normoppløsning eller frustrasjon når mennesker opplever at de forventes å lykkes, men mangler midler til å gjøre det på sosialt aksepterte måter. På den måten kan individet utvikle alternative måter å håndtere situasjonen der det strukturelle begrenser ens egne muligheter (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). Teorien viser hvordan sosiale forhold og ulik tilgang på ressurser kan påvirke valg og holdninger, særlig i miljøer der det å sammenlikne seg med andre er reelt.

3. Metode

I denne forskningsoppgaven skal jeg bruke kvalitativ forskningsmetode. Da jeg landet tema og problemstilling fant jeg raskt ut at kvalitativ metode i form av intervju er den forskningsmessige tilnærmingen som vil gi meg best grunnlag for å få svar på problemstillingen og bekrefte eller avkrefte mine hypoteser. Metoden gjør det mulig å få en dypere forståelse for menneskene, deres meninger og deres handlinger. Intervju som metode åpner for muligheten til å stille oppfølgingsspørsmål og å tilpasse spørsmålene underveis basert på informantens svar. I tillegg gir kroppsspråk og innspill fra informantene, ut over rene svar på spørsmålene, en mulighet for både en bredere og en dypere forståelse enn en kvantitativ metode ville gitt i dette tilfellet (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022).

For å undersøke problemstillingen min bruker jeg empirien jeg får ut fra semi-strukturerte intervjuer av to gutter og to jenter, alle i alderen 18 år. På den måten har jeg mulighet til å gå i dybden og få gode og utfyllende svar fra hver informant. I tillegg får informantene anledning til å fortelle sine historier uten at jeg styrer samtalen fullstendig (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). For å sikre god validitet i undersøkelsen har jeg utformet intervjuguiden med utgangspunkt i problemstillingen min. Spørsmålene er formulert åpne slik at informantene har mulighet til å både svare med innenfra perspektiv basert på egne standpunkter og opplevelser, og samtidig svare ut ifra hva de tenker kan være generelle forhold som påvirker hvordan politiske meninger dannes. Dette øker sannsynligheten for at intervjuene faktisk måler det jeg ønsker å undersøke.

Jeg bruker samme intervjuguide i alle intervjuene for å sikre reliabilitet. Ved å stille alle informantene omtrent like spørsmål sikrer jeg større grad av konsistens i datainnsamlingen. Samtidig gir den semistrukturerte formen rom for fleksibilitet noe som er en styrke innen kvalitativ metode (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). For at undersøkelsen skal ha høy grad av validitet må også de negative sidene tas i betraktning. Temaet jeg forsker på kan vekke følelser hos noen, og siden temaet er valgt på bakgrunn av personlig interesse, samt at enkelte svar kan være motsigende til hva jeg selv mener, er det spesielt viktig å være konsekvent på å opptre nøytral. Ved å holde en refleksiv holdning under intervjuene minimere jeg risikoen for at mine egne meninger kommer i veien for informantenes svar.

En annen svakhet ved kvalitativ forskning er at den ikke kan brukes til å si noe sikkert om alle mennesker. I stedet må jeg gjennomføre analytisk generalisering, altså at jeg overfører det jeg har kommet frem til, til liknende studier og sammenhenger for å se at datainnsamlingen ikke bare er relevant for det avgrensede geografiske området jeg har forsket på (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). I tillegg er informantene valgt ut gjennom et skjønnsmessig og bekvemmelighetsutvalg. Det innebærer at informantene er valgt basert på at de både er lett tilgjengelig, og at jeg har noe kunnskap om deres karakter. Sistnevnte bidrar til at jeg tenker at de kan gi gode og relevante svar for min forskning. Siden informantene er elever ved samme skole som meg, er det naturlig at noen er kjente for meg. Jeg har likevel forsøkt å velge informanter jeg ikke kjenner best, for å redusere risikoen for at svarene påvirkes av relasjonen mellom oss. På denne måten søker jeg å samle mer realistiske og nyanserte data fremfor svar som bare bekrefter mine antakelser.

Som avrundende punkt i metodedelen skal jeg ta for meg forskningsetikk. Å vise forskningsetiske hensyn i samfunnsvitenskapelig forskning er særlig viktig fordi studiene involverer mennesker og deres erfaringer (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). Derfor er det avgjørende å opptre ansvarlig or respektfull i alle deler av forskningsprosessen. For denne oppgaven er hensynet til informantene sentralt. I dette tilfellet innebærer det at jeg sørger for informert samtykke og respekt for privatliv, som at jeg for eksempel unngår å stille direkte spørsmål om hvilket parti vedkommende støtter. Anonymitet ble spesielt vektlagt, blant annet fordi mulige informanter i utvelgelsesprosessen var skeptiske til å delta og ønsket å være helt trygg på at uttalelsene ikke kunne knyttes til vedkommende av hensyn til familie. Derfor er ingen identifiserende detaljer tatt med, samtidig som at funnene er presentert åpent og redelig, uten at det så langt det lot seg gjøre, er lagt føringer på hvilke konklusjoner forskningen skulle komme fram til.

4. Resultater og analyse

I denne delen presenteres resultatene fra intervjuene og funnene analyseres for å belyse problemstillingen*: Hvordan påvirker sosial identitet og opplevelse av tilhørighet politiske meninger hos unge gutter og jenter på Porsgrunn videregående skole?* Analysen tar utgangspunkt i funnene

mine og knyttes opp mot sosiologisk teori, og er strukturert med fokus på hypotesene som er presentert tidligere i oppgaven. Empirien fra intervjuene brukes systematisk til å viser mønstre, sammenhenger og variasjoner i informantenes svar. Målet er å undersøke i hvilken grad funnene bekrefter, eller nyanserer hypotesene, og hvordan disse kan bidra å svare på problemstillingen. Jeg skal ta for meg de tre hypotesene som nevnt i introduksjonen, og som også kommer til å presenteres løpende i kapitlet.

4.1. Jevnaldrenes og familiens rolle i utviklingen av politiske holdninger

Ifølge studien fra OsloMet fremkommer det at politisk engasjement blant unge ikke er et individuelt valg, men noe som blant annet formes i samspill med både jevnaldrende og familierelasjoner (Hegna, 2018). Den første hypotesen jeg skal undersøke er:

- Jevnaldrende og familie har stor betydning for hvordan gutter og jenter utvikler politisk interesse og engasjement.

Funnene fra intervjuene gir tydelig støtte til hypotesen om at jevnaldrende spiller en sentral rolle i unges politiske interesser og orientering, og samsvarer med overnevnt studie om påvirkning av sosiale relasjoner. Flere informanter beskriver hvordan politiske holdninger formes og forsterkes i sosiale grupper der like meninger dominerer. Intervjuobjekt 2, gutt 18 år påpeker at: *«Man henger jo stort sett mest med de som tenker likt, særlig i sosiale settinger.»* Intervjuobjekt 1, gutt 18 år har samme syn og sier: «*Hvis du er i et fellesskap og mener det samme, så girer man hverandre opp. Det kan gi en form for fellesskap*.» Disse utsagnene støtter antakelser i Banduras sosiale læringsteori, som forklarer hvordan holdninger og atferd utvikles gjennom observasjon og imitasjon, særlig når handlinger belønnes sosialt (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022).

Fra jentene sine perspektiver kan vi se liknende syn. Informant 3 svarer i et spørsmål om hva som påvirker politiske holdninger at: *«Jeg tror det er en kombinasjon av flere faktorer, og at både familie og venner kan påvirke hva man mener.»* Informant 4 hevder av familie kan spille stor rolle: «*Hvis du vokser opp i en tydelig venstreorientert familie, skal det ofte mye til for å bli sterk FrPer.»* Disse funnene kan finne støtte i Eriksons teori om identitet og rolleforvirring da jevnaldrende og familie er sentrale i identitetsutviklingen (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). Samtidig viser funn fra guttene,

altså henholdsvis informant 1 og 2 at familierelasjoner ikke er den sterkeste sosialiseringsarenaen etter deres mening: *«For min del vil jeg si at den sekundære sosialiseringen har vært mer påvirkende enn oppveksten hjemme.» og: «Jeg tror oppveksten spiller en mindre rolle, i hvert fall for meg.»* Disse svarene bidrar til å nyansere hypotesen.

4.2. Ytringsklima og selvsensur i sosiale fellesskap

I den andre hypotesen tar jeg for meg hvorvidt ytringsklimaet i sosiale fellesskap kan ha betydning for hvordan unge forholder seg til politiske diskusjoner. Opplevelsen av reaksjoner, uenighet og sosiale sanksjoner kan påvirke hvorvidt man velger å uttrykke egne meninger, særlig når disse avviker fra det dominerende synet i gruppen (Acharya, 2025). I denne delen undersøkes informantenes erfaringer med ytringsklima i ulike sosiale sammenhenger, og hvordan dette kan ha betydning for unges ytring av egne politiske meninger. Følgende hypotese skal undersøkes:

- Det finnes et utfordrende ytringsklima blant unge som fører til selvsensur i sosiale fellesskap.

Flere informanter beskriver et ytringsklima der det oppleves risikabelt å uttrykke kontroversielle eller upopulære meninger. Dette gjelder særlig i situasjoner der man opplever at sin egen mening skiller seg fra andre: *«Det kan fort bli personangrep mot dem som mener noe annet.»,* gir informant 1 uttrykk for. Informant 2 viser til at: *«Særlig i familiesammenheng føler jeg at jeg må holde tilbake mine standpunkter fordi de ikke er enig.»*. Informant 3 og 4, påpeker henholdsvis at frykt for reaksjoner er reelt: *«Jeg har egentlig ikke noe problem med å si hva jeg mener, men noen ganger visste jeg at det ville komme reaksjoner hvis jeg sa imot, og da valgte jeg å la være.», og: «Noen ganger skjønte jeg at det ville komme sterke reaksjoner hvis jeg sa at jeg var uenig.».* Disse funnene kan ses i sammenheng med Goffman sin rolleteori (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). I forbindelse med teorien kan selvsensur blant unge forstås som en strategi for å beskytte egen posisjon i fellesskapet, særlig når politiske ytringer oppleves som kontroversielle.

Informant 3 påpeker i tillegg at forventninger til gutters atferd er aktuelt: *«Jeg tror først og fremst grunnen til at mange gutter har så like meninger utad handler om gruppepress og ønsket om å være kul. Det er også sterke forventninger i samfunnet om at gutter ikke skal være følsomme, vise sympati eller omsorg på samme måte som jenter.»* Sett i lys av Maslows teori om behovspyramiden kan

sitatene forklares ved at behovet for sosial tilhørighet og trygghet ofte står særlig sterkt i ungdomstiden, der identitet fortsatt er under utvikling og personlig vekst og selvrealisering kan være vanskelig å oppnå. (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). Når upopulære meninger eller politiske ytringer truer sosiale relasjoner eller status kan taushet oppleves som et tryggere alternativ. Svarene støtter derav hypotesen om at et utfordrende ytringsklima kan føre til selvsensur. Samtidig nyanseres hypotesen til dels med enkelte svar fra guttene: *«Jeg synes det er viktig å ha sin egen mening.», og: «Nei, føler egentlig ikke på press, jeg sier det jeg mener.»*

4.3. Sosiale medier, rollemodeller og politisk frustrasjon

I dagens medielandskap spiller sosiale medier og synlige rollemodeller en stadig større rolle i unges hverdag. Digitale plattformer fungerer både som arenaer for informasjon, identitetsskaping og sammenligning, og kan påvirke hvordan unge forstår seg selv og samfunnet rundt seg (Hauge, 2025). I denne delen ser vi nærmere på hvordan rollemodeller og sosiale medier kan ha betydning for opplevelser av frustrasjon og polarisering blant unge. Den tredje og siste hypotesen jeg skal undersøke, er:

- Rollemodeller og sosiale medier kan bidra til økt frustrasjon og polarisering blant unge.

Informantene gir uttrykk for politisk frustrasjon og manglende tillit til det politiske systemet, særlig knyttet til opplevelsen av manglende endring. Samtidig framheves sosiale medier og rollemodeller som sentrale faktorer i å forsterke og kanalisere disse holdningene blant unge. Særlig guttene hevder dette, noe vi ser i sitater som disse fra informant 1: *«Arbeiderpartiet vant jo valget, og jeg føler de ikke gjør nok. I systemet skjer det altfor lite, det tar for lang tid, og det er liksom ingen positive endringer. Det er veldig mye sinne og frustrasjon rundt det, og det ser vi på sosiale medier.», «Det er jo også kjente ikoner, som for eksempel Baris Brevik. Han eier jo opp alle gutta, og da blir det en sånn «gutta-stemning» rundt det.»* Informant 2 har samme syn: *«Jeg tror generelt at gutter på min alder er uenige med mye av det som skjer, og at vi ikke har så stor tro på det regjeringen gjør, kanskje fordi de prioriterer saker som ikke treffer oss like mye som de sakene høyresiden legger vekt på.», «jeg tror både sosiale medier og jevnaldrende har stor betydning. Jeg tror også at politikere på høyresiden er flinkere til å nå ut til unge enn politikerne på venstresiden.»*

Jentene bekrefter det samme, men med et utenfra perspektiv der de kommenterer på hvordan de tror disse faktorene påvirker gutter. Informant 3 forteller at: *«Det virker som om gutter fra hele verden beveger seg mer mot høyresiden og blir mer kritisk til innvandring. Jeg tror det kan ha sammenheng med påvirkning fra TikTok, sosiale medier, Donald Trump eller personer som Barisbrevik og sånn.»* Videre viser informant 4 til sin oppfatning: *«Jeg tror mye av frustrasjonen handler om opplevelsen av stor ulikhet i samfunnet, og at enkelte tenker at deres saker ikke blir prioritert.»* Utsagnene fra både guttene og jentene samsvarer med Mertons sosiale frustrasjonsteori. Her kan informantenes beskrivelser forstås som uttrykk for frustrasjon som oppstår når forventninger til politisk endring ikke realiseres. Samtidig kan sitatene også underbygges av Banduras sosiale læringsteori der man kan forstå hvordan sosiale medier og rollemodeller bidrar til å forsterke og normalisere disse holdningene gjennom observasjon og imitasjon (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022).

5. Drøfting

De fleste hypotesene som ble presentert innledningsvis i oppgaven, og videre utdypet i resultat- og analysedelen, samsvarer i stor grad med funnene fra undersøkelsen. Jeg hadde flere hypoteser som tok utgangspunkt i problemstillingen: *Hvordan påvirker sosial identitet og opplevelse av tilhørighet politiske meninger hos unge gutter og jenter på Porsgrunn videregående skole?* Jeg antok at et utvalg at flere forhold knyttet til sosial identitet og tilhørighet kunne ha betydning for politiske holdninger, særlig jevnaldrende og familiens påvirkning, ytringsklimaet blant unge, samt rollemodeller og sosiale medier. Ved å kombinere noe tidligere forskning med sosiologiske teorier analyserte jeg deler av intervjuene for å undersøke antakelsene. I den følgende delen vil jeg ta for meg noen sentrale funn knyttet til dette og drøfte dem nærmere.

Et viktig funn jeg registrerte er måten alle informantene, uavhengig av kjønn, var enige i at jevnaldrende utgjør en sterk sosialiseringsarena i dannelsen av politiske meninger. Samtidig kommer det fram at visse standpunkter i enkelte sosiale grupper framstår som mer akseptert enn andre, og at både vennegjenger og familie kan fungere som arenaer der unge i perioder velger å holde tilbake

egne meninger. Dette kan på en annen side tolkes som at jevnaldrenes betydning er et viktig aspekt for utviklingen av sosial identitet. Det kan tenkes at det vokser frem noen uskrevne sannheter i grupperinger der det er forventninger om at man skal ha visse meninger for å være del av en gruppe, og at det heller handler om en frykt om at den sosiale tilhørigheten blir utfordra hvis man ikke følger disse «reglene». Denne tolkningen finner støtte i Eriksons teori om identitet versus rolleforvirring, der funnene kan forstås som uttrykk for at politiske holdninger inngår i ungdommens identitetsarbeid (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). I denne fasen av livet er behovet for å bli akseptert av jevnaldrende særlig sterkt, og politiske meninger kan fungere som symbolske markører for hvem man er, og hvem man ønsker å være. Når bestemte standpunkter forbindes med fellesskap, status eller «riktig» maskulinitet eller femininitet, kan dette føre til at unge tilpasser seg gruppens normer, selv om det muligens strider imot egne verdier.

Likevel viser materialet tydelige nyanser. Flere informanter, særlig blant guttene, legger stor vekt på individuell selvstendighet og understreker betydningen av å stå for egne meninger, også når disse avviker fra majoriteten. Goffmans rolleteori kan imidlertid gi et alternativt tolkningsperspektiv på disse utsagnene. Når informanter fremhever selvstendighet i intervjusituasjonen, kan dette også forstås som en form for inntrykksstyring, der man ønsker å framstå som uavhengig, reflektert og trygg overfor intervjuer (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). Det er dermed ikke gitt at det som formidles i intervjuet fullt ut gjenspeiler hvordan man faktisk føler det rundt å ytre meninger. I praksis kan frykten for å skille seg ut eller miste sosial tilhørighet være større enn det informantene gir uttrykk for.

Dette peker også på en metodisk utfordring ved dybdeintervjuer der spørsmålene «leder» informantene til å utdype seg på områder man egentlig ikke føler seg trygg i. Temaer som sosial identitet, trygghet og tilhørighet kan oppleves som sensitive, spesielt fordi de kan stå i kontrast til idealer om autonomi og selvstendighet. Det kan derfor være lettere for informantene å vektlegge individuelle forklaringer enn å erkjenne sårbarhet knyttet til behovet for sosial aksept og trygghet. Funnene bør dermed forstås i henhold til det som både er direkte formulert, men samtidig bør man stille seg kritisk til svarene, og også ta i betraktning det som eventuelt holdes tilbake. Ved gjennomføring av intervjuer skal man være mest mulig nøytral og forskningsetisk (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). I teorien er dette et viktig faktum, men man kan ikke se bort ifra at min rolle som intervjuer, måten jeg stilte spørsmålene på, hvordan jeg ordla meg, hvordan kroppsspråk og liknende ble oppfattet, kan ha en påvirkning på svarene de ga. Det at jeg har en relasjon til

informantene kan også by på utfordringer, da det kan gi informantene vanskeligere for å innrømme eller uttrykke seg på områder som kan være krevende å snakke om. Disse faktorene kan dermed være feilkilder i undersøkelsen min.

Et annet interessant funn fra forskningsprosessen er sosiale mediers og rollemodellers rolle for unges utvikling av politiske meninger. I artikkelen fra Haugesunds Avis er det interessante deler som kan bidra til å utdype funnene i undersøkelsen, særlig når det gjelder sammenhengen mellom sosial identitet, opplevelse av tilhørighet og politiske meninger blant unge gutter. Flere av momentene i teksten samsvarer med informantenes beskrivelser av politisk frustrasjon og mistillit til systemet, som jeg presenterte i analysedelen (Hauge, 2025). Dette kan ses i lys av Mertons sosiale frustrasjonsteori, der frustrasjon oppstår når det er et misforhold mellom samfunnets forventninger og individets opplevelse av å bli hørt, tatt på alvor eller ha reell innflytelse (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). En slik opplevelse kan også knyttes til begrepet anomi, som beskriver en tilstand der tilliten til samfunnets normer og institusjoner svekkes, og hvor individer kan oppleve frustrasjon eller manglende tilhørighet i det politiske systemet**.** Informantenes beskrivelser av manglende tro på politiske prosesser og opplevelsen av at «ingenting skjer» kan tolkes som uttrykk for en slik opplevelse. For enkelte unge kan politiske standpunkter og tydelige ideologiske fellesskap fungere som måter å finne støtte i sin frustrasjon, og som alternative arenaer for tilhørighet og å uttrykke seg og sine meninger.

Samtidig belyses spørsmål om hvilken rolle sosiale medier og rollemodeller faktisk spiller i denne prosessen. Jeg har tatt inspirasjon fra en artikkel i NDLA, med eksempel på drøftelse rundt betydningen av sosiale medier. I henhold til denne kilden kan funnene tolkes som at sosiale medier ikke nødvendigvis skaper frustrasjon i seg selv, men heller forsterker og gir retning til eksisterende følelser og holdninger (Aanesen, 2020). I et slikt perspektiv kan sosiale medier forstås som arenaer der frustrasjon får uttrykk og mening, heller enn som den opprinnelige årsaken til polarisering. Dette samsvarer med frustrasjonsteoriens vektlegging av strukturelle forhold, der individets reaksjoner må forstås i lys av opplevde begrensninger og forventningspress (Grønlie, Granlund, & Moholt, 2022). Sosiale medier kan som sagt bidra til å forsterke bestemte perspektiver, noe som for eksempel kan skje gjennom algoritmer og ekkokamre, der brukere i stor grad eksponeres for innhold som bekrefter egne holdninger. På den måten kan slike plattformer både fungere som kanaler for eksisterende frustrasjon og samtidig bidra til å forsterke politiske skillelinjer. Dette kan tyde på at

sosiale medier ikke nødvendigvis er årsaken til frustrasjonen, men en viktig faktor i hvordan den uttrykkes, forsterkes og deles blant unge.

I løpet av forskningsprosessen ble det også tydelig for meg at det mest interessante ikke nødvendigvis var selve de politiske standpunktene informantene hadde, men dynamikken rundt hvordan meningene formes og forsterkes i sosiale fellesskap. I stedet for å avdekke tydelige kjønnsforskjeller i politisk innhold, har undersøkelsen i større grad synliggjort hvor viktig sosial tilhørighet og opplevelse av trygghet er for unge. Selv om det var klare kjønnsforskjeller i politisk ståsted blant informantene, og at det blant annet ble tydelig at guttene påvirkes av sosiale medier og rollemodeller i større grad enn jenter, er ikke dette hoved essensen. Særlig i relasjon til jevnaldrende ser jeg at tilhørighet søkes, og sosial identitet formes. Dette har gitt en bredere forståelse av at utviklingen av politiske meninger er noe som skjer i samspill mellom sosiale relasjoner og identitetsutvikling, heller enn bare som individuelle faktorer. Samtidig er det viktig å være bevisst på undersøkelsens begrensninger. Antallet informanter er relativt lavt, og funnene kan derfor ikke generaliseres til å gjelde alle unge. I tillegg kan mine egne valg i intervjusituasjonen, samt tolkningen av informantenes utsagn, ha påvirket hvilke perspektiver som kommer tydeligst frem. Resultatene bør derfor først og fremst forstås som et innblikk i hvordan enkelte ungdommer opplever og reflekterer rundt politiske meninger, heller enn et fullstendig bilde av ungdoms politiske holdninger generelt.

For å være enda mer kritisk til egen forskningsprosess, kan det påpekes at teoriene som ble presentert i analysedelen i større grad kunne blitt drøftet opp mot hverandre. På grunn av lengdebegrensninger har det imidlertid ikke vært mulig å gå like grundig inn i alle perspektivene som analysen åpner for. En mer utdypende drøfting og sammenligning av teoriene kunne derfor vært et interessant utgangspunkt for videre arbeid. Alt i alt vurderer jeg likevel at forskningsprosessen har vært gjennomført på en ryddig og hensiktsmessig måte, at problemstillingen er besvart så langt datagrunnlaget har strukket til, og at forskningsetiske hensyn er ivaretatt.

6. Konklusjon

Hensikten med oppgaven var å undersøke hvordan sosial identitet og tilhørighet påvirker unges politiske meninger. I Oppgaven presenterte jeg ulike hypoteser som jeg gjennom en kvalitativ undersøkelse forsøkte å bekrefte eller nyansere. Funnene tyder på at unges politiske holdninger formes i samspill med sosiale fellesskap, fremfor å være rene individuelle valg. Særlig jevnaldrende fremstår som en sentral sosialiseringsarena der politiske meninger utvikles og forsterkes. Familiebakgrunn kan ha en betydning, men funnene viser at sosiale miljøer og venner ser ut til å være en mer fremtredende påvirkningsfaktor i ungdomstiden. Familiens betydning er en faktor det kunne vært interessant å undersøke nærmere, ettersom mye forskning viser at familierelasjoner også har en påvirkning på verdier og holdninger i det voksne liv. Studier av dette kunne muligens utfordret påstandene deres om at familien har mindre å si enn jevnaldrende.

Resultatene viser også at ytringsklimaet i sosiale fellesskap kan påvirke hvor åpne unge våger å være om sine politiske meninger. Flere informanter beskrev situasjoner der frykt for reaksjoner eller konflikter førte til at de valgte å holde tilbake egne standpunkter. Samtidig viste funnene at enkelte unge legger stor vekt på selvstendighet og retten til å mene noe annet enn flertallet, noe som nyanserer bildet. Dette kan igjen tolkes på ulike måter, som nevnt i drøftingsdelen er metodedrøfting svært viktig, og min rolle som intervjuer kan ha hatt betydning for informantenes svar. Dermed hadde det vært interessant å undersøke videre hvorvidt denne selvstendigheten faktisk er reell, eller om det er et uttrykk for inntrykksstyring eller frykt for negative sanksjoner.

Avslutningsvis peker undersøkelsen på at sosiale medier og rollemodeller kan bidra til å forsterke politiske holdninger og gi retning til frustrasjon og misnøye blant unge. Spesielt blant guttene fremstod digitale plattformer som viktige arenaer for politisk påvirkning og identitetsbygging. Denne problematikken har blitt dagsaktuell på høyt nivå gjennom episoder hvor fremmende stater påvirker valg i andre suverene staters demokratiske valgprosesser gjennom massiv bruk av målrettet propaganda i sosiale medier. Funnene i denne studien tyder likevel på at sosiale medier ikke nødvendigvis skaper politisk frustrasjon i seg selv, men heller fungerer som en arena der eksisterende følelser og holdninger blir forsterket. Disse funnene reiser nye spørsmål om hvordan sosiale medier og digitale fellesskap vil påvirke politisk sosialisering i fremtiden. Videre forskning

kunne derfor undersøke større utvalg av ungdom eller se nærmere på hvordan ulike digitale plattformer former politiske fellesskap og identitet blant unge.

Samlet sett har jeg fått god støtte i funnene og utvalgt teori til å svare på problemstillingen og hypotesene mine, samtidig som jeg har trukket inn nye perspektiver og utvidet med drøftinger og refleksjoner. Dette er en liten og avgrenset forskningsoppgave og det er derfor naturlig at det er mange flere spørsmål knyttet til hvordan sosial tilhørighet, digitale arenaer og sosiale relasjoner påvirker unges politiske meninger. Avslutningsvis vil jeg påpeke at arbeidet med oppgaven har gitt meg økt innsikt i temaet og i forskningsprosessen som helhet.

7. Kilder

Acharya, S. (2025, April 10). Breaking The Chains: Fear of Social Judgement and Its Impact on Individual . *Institute of Advanced Communication, Education and Research*, s. 5.

Grønlie, A., Granlund, L., & Moholt, A. (2022). *Fokus.* Aschehoug.

Hauge, A. U. (2025, September 20). *Hvorfor stemmer så mange unge menn Fremskrittspartiet?* Hentet fra Haugesunds avis: https://www.h-avis.no/hvorfor-stemmer-sa-mange-unge-menn-pa-fremskrittspartiet/o/5-62-1921391

Hegna, K. (2018). Endringer i samfunnspolitisk engasjement og deltakelse blant ungdom 2009-2016. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, s. 24.

Prostock-studio. (2021, Desember 14). Bilde - Youth and social problems. iStockphoto.com.

Sørensen, A. K., & Landsverk, H.-O. (2025, August 27). *Store forskjeller på hvordan unge stemmer - skremmende.* Hentet fra nrk.no: https://www.nrk.no/mr/stortingsvalget-2025_-stor-splid-mellom-unge-menn-og-kvinner---flere-unge-menn-heller-mot-frp-1.17542106

Thorsen, D. E. (2025, Februar 22). *Polarisering.* Hentet fra Store norske leksikon: https://snl.no/polarisering

Aanesen, K. H. (2020, November 11). *Analyse og drøfting av kvalitative data.* Hentet fra NDLA: https://ndla.no/nb/r/sosiologi-og-sosialantropologi/analyse-og-drofting-av-kvalitative-data/aaf3daf27e

Intervjuguide:

1. Opplever du at det finnes forventninger til hva gutter og jenter bør mene politisk?
2. Hvor interessert vil du si at du er i politikk og samfunnsspørsmål, og hva interesserer du deg for?
3. Opplever du at det er viktig å mene det samme som de rundt deg for å passe inn?
   - Oppfølgingsspørsmål: har du opplevd å holde tilbake meninger fordi du var redd for reaksjoner, eller motsatt- at det å mene noe bestemt ga deg følelse av fellesskap?
4. Har du inntrykk av at noen unge føler frustrasjon eller sinne knyttet til hvordan samfunnet fungerer i dag? Hva kan være årsakene?

5. Tror du gutter og jenter opplever samfunnet ulikt i dag? På hvilke måter?
6. Noen mener at unge gutter oftere trekkes mot mer konservative eller høyreorienterte standpunkter, mens jenter oftere trekkes mot venstresiden.
   Hva tenker du om det?
7. Hvor tror du slike forskjeller kan komme fra, hvis de finnes?
   - Oppfølgingsspørsmål: handler det mest om egne meninger, gruppepress eller samfunnet tror du? Tror du sosiale medier spiller en rolle, hvorfor eventuelt?
8. Tror du oppvekstmiljø, familie og skole påvirker politiske holdninger?
9. Tror du det er riktig å snakke om «gutter» og «jenter» som to tydelige grupper politisk?